ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Πανελλήνιο Συνέδριο της Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 14, Αρ. 1 (2025)

14ο Συνέδριο Διδακτικής Φυσικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση - Συνόψεις

Το Μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος ως Πεδίο Συνεργασίας των Γονέων με τα Παιδιά τους και τους Εκπαιδευτικούς: Μια Ποιοτική Έρευνα

Σοφία Παναγιωτίδου, Αναστάσιος Παπανικολάου

doi: 10.12681/codiste.7801

https://epublishing.ekt.gr | **e-Εκδότης:** ΕΚΤ | **Πρόσβαση:** 26/03/2026 05:55:59

Το Μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος ως Πεδίο Συνεργασίας των Γονέων με τα Παιδιά τους και τους Εκπαιδευτικούς: Μια Ποιοτική Έρευνα

Σοφία Παναγιωτίδου[1] και Αναστάσιος Παπανικολάου[2]
[1]Δασκάλα, ΠΕ70, [2]Επίκουρος Καθηγητής,
[2]Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
[1]sophiapanagiotidou17@gmail.com

Περίληψη

Η παρούσα ποιοτική έρευνα στοχεύει στη διερεύνηση της συνεργασίας των γονέων με τα παιδιά τους και τους εκπαιδευτικούς στα πλαίσια του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος, μέσα από τη δική τους οπτική. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις σε δώδεκα γονείς που έχουν παιδί που φοιτά στο ελληνικό Δημοτικό Σχολείο στις πόλεις της Φλώρινας και της Θεσσαλονίκης. Οι απαντήσεις των γονέων αναλύθηκαν με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν ότι οι γονείς συνεργάζονται με τα παιδιά τους κυρίως βοηθώντας τα στη μελέτη του μαθήματος και στην εκπόνηση σχετικών εργασιών, δεν συνεργάζονται όμως με την/τον εκπαιδευτικό του μαθήματος.

Λέξεις κλειδιά: δημοτική εκπαίδευση, μελέτη περιβάλλοντος, συνεργασία σχολείου-οικογένειας, γονείς

The Course Study of the Environment as a Field of Collaboration between Parents, their Children and Teachers: A Qualitative Research

Sofia Panagiotidou[1] and Anastasios Papanikolaou[2]
[1]Teacher, PE70, [2]Assistant Professor,
[2]Department of Primary Education, University of Western Macedonia
[1]sophiapanagiotidou17@gmail.com

Abstract

The present paper is about qualitative research that aims to investigate the cooperation of parents with their children and teachers in the context of the Study of the Environment course, through their own perspective. To achieve this goal, interviews were conducted with twelve parents who have a child attending Greek Primary School in the cities of Florina and Thessaloniki. The parents' responses were analyzed using the thematic analysis method. The results show that parents cooperate with their children mainly by helping them study the course and prepare relevant assignments, but they do not cooperate with the teacher of the course.

Keywords: primary education, study of the environment, school-family collaboration, parents

Εισαγωγή

Οι γονείς μαζί με τους/τις μαθητές/τριες και τις/τους εκπαιδευτικούς μοιράζονται ένα πεδίο κοινής ευθύνης για την εκπαιδευτική διαδικασία και αποτελούν σημαντικό παράγοντα για

Αναγνωριστικό ψηφιακής εργασίας: https://doi.org/10.12681/codiste.7801

τη μαθησιακή, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών τους. Η εμπλοκή των γονέων στη μαθησιακή διαδικασία είτε αυτή είναι: συμπεριφορές στο σπίτι, όπως βοήθεια με το διάβασμα και την εργασία στο σπίτι, δραστηριότητες στο σχολείο, όπως συμμετοχή σε δράσεις και εκδηλώσεις του σχολείου και συνεργασία με τον εκπαιδευτικό, π.χ. επικοινωνία με τον εκπαιδευτικό σχετικά με την εργασία στο σπίτι, κρίνεται ως πολύ σημαντική (Hoover-Dempsey et al., 2005˙ Paccaud et al., 2021), καθώς συμβάλλει μεταξύ άλλων στην επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων (Ναούμ, 2014˙ Πυργιωτάκης, 2011).

Το μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος αποτελεί μάθημα του Αναλυτικού Προγράμματος των πρώτων τεσσάρων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου και συνιστά σύμφωνα με το ισχύον Πρόγραμμα Σπουδών (ΦΕΚ 3023/Β/8-5-2023): ένα ενιαίο πλαίσιο μάθησης με διεπιστημονικό χαρακτήρα, στο οποίο περιλαμβάνονται θέματα από το φυσικό, επιστημονικό, τεχνολογικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό και οικονομικό περιβάλλον. Αφετηρία για το μάθημα αποτελεί η ζωή των μαθητών στη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα, όπως η οικογένεια, το σχολείο, η γειτονιά και η κοινότητα.

Μεθοδολογία

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθεί η συνεργασία των γονέων με τα παιδιά τους και τους εκπαιδευτικούς στα πλαίσια του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος, μέσα από τη δική τους οπτική.

Συμμετέχοντες/ουσες

Στην παρούσα μελέτη συμμετείχαν δώδεκα (12) γονείς (11 μητέρες και 1 πατέρας) παιδιών που φοιτούν στο Δημοτικό Σχολείο από τις πόλεις της Φλώρινας και της Θεσσαλονίκης. Τα δημογραφικά και τυπολογικά τους στοιχεία φαίνονται στον παρακάτω Πίνακα 1.

Πίνακας 1. Συμμετέχοντες/ουσες* στην έρευνα

	Ιδιότητα	Ηλικία	Επάγγελμα	Σπουδές	Τάξη παιδιού
Γονέας 1 (Γ1)	Μ	37	Ο	Γ'θμια	Γ'
Γονέας 2 (Γ2)	Μ	38	Ο	Γ'θμια	Ε'
Γονέας 3 (Γ3)	Μ	40	ΔΥ	Γ'θμια	Γ'
Γονέας 4 (Γ4)	Μ	49	Ο	Β'θμια	Ε'
Γονέας 5 (Γ5)	Μ	38	ΙΥ	Γ'θμια	Δ'
Γονέας 6 (Γ6)	Μ	43	ΔΥ	Γ'θμια	Στ'
Γονέας 7 (Γ7)	Μ	44	ΕΕ	Γ'θμια	Δ'
Γονέας 8 (Γ8)	Μ	48	ΙΥ	Β'θμια	Γ'
Γονέας 9 (Γ9)	Π	39	ΙΥ	ΤΣ	Α'
Γονέας 10 (Γ10)	Μ	40	ΙΥ	Γ'θμια	Δ'
Γονέας 11 (Γ11)	Μ	50	ΙΥ	Β'θμια	Δ'
Γονέας 12 (Γ12)	Μ	45	ΔΥ	Γ'θμια	Δ'

* ***Ιδιότητα*** *(Μητέρα = Μ, Πατέρας = Π),* ***Επάγγελμα*** *(Δημόσιος Υπάλληλος = ΔΥ, Ιδιωτικός Υπάλληλος = ΙΥ, Ελεύθερος Επαγγελματίας = ΕΕ, Οικιακά = Ο),* ***Σπουδές*** *(Τριτοβάθμια = Γ'θμια, Δευτεροβάθμια = Β'θμια, Τεχνική Σχολή = ΤΣ)*

Συλλογή Δεδομένων

Στη διάρκεια της άνοιξης του 2024, πραγματοποιήθηκαν προσωπικές συνεντεύξεις με τους γονείς, οι απαντήσεις των οποίων ηχογραφήθηκαν και έπειτα μεταγράφηκαν σε κείμενο. Οι ερωτήσεις της συνέντευξης που διερευνούν τη συνεργασία των γονέων με τα παιδιά τους στα πλαίσια του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος είναι:

(Ερ 1) Συνεργάζεστε (Συνεργαζόσασταν) με το παιδί στο σπίτι σχετικά με αυτό το μάθημα;

(Ερ 2) Αν ναι, μπορείτε να μου πείτε συγκεκριμένα: (i) πόσο συχνά μέσα στην εβδομάδα;

(Ερ 3) Αν ναι, μπορείτε να μου πείτε συγκεκριμένα: (ii) πώς συνεργάζεστε με το παιδί;

(Ερ 4) Αν ναι, μπορείτε να μου πείτε συγκεκριμένα: (iii) πάνω σε τι συνεργάζεστε;

(Ερ 5) Είστε ικανοποιημένες/οι από τη συνεργασία σας με το παιδί σχετικά με αυτό το μάθημα;

(Ερ 6) Υπήρχαν κάποια προβλήματα ή εμπόδια σχετικά με αυτή τη συνεργασία;

(Ερ 7) Πως θα θέλατε να γίνεται αυτή η συνεργασία;

Οι ερωτήσεις της συνέντευξης που διερευνούν τη συνεργασία των γονέων με τους εκπαιδευτικούς στα πλαίσια του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος είναι:

(Ερ 8) Συνεργάζεστε (Συνεργαζόσασταν) με τη δασκάλα/ τον δάσκαλο ή το σχολείο σχετικά με αυτό το μάθημα;

(Ερ 9) Αν ναι, μπορείτε να μου πείτε συγκεκριμένα: (i) πόσο συχνά μέσα στην εβδομάδα;

(Ερ 10) Αν ναι, μπορείτε να μου πείτε συγκεκριμένα: (ii) πώς συνεργάζεστε με τη δασκάλα/ τον δάσκαλο;

(Ερ 11) Αν ναι, μπορείτε να μου πείτε συγκεκριμένα: (iii) πάνω σε τι συνεργάζεστε;

(Ερ 12) Είστε ικανοποιημένες/οι από τη συνεργασία σας με τη δασκάλα/ τον δάσκαλο ή το σχολείο σχετικά με αυτό το μάθημα;

(Ερ 13) Υπήρχαν κάποια προβλήματα ή εμπόδια σχετικά με αυτή τη συνεργασία;

(Ερ 14) Πως θα θέλατε να γίνεται αυτή η συνεργασία;

(Ερ 15) Ποια πράγματα θα την ενθάρρυναν ή/και θα την βελτίωναν κατά τη γνώμη σας;

Ανάλυση Δεδομένων

Για την ανάλυση των δεδομένων ακολουθήθηκε η μέθοδος της θεματικής ανάλυσης, όπως αυτή περιγράφεται από τις Braun & Clarke (2006). Η θεματική ανάλυση έγινε από δύο ερευνητές αρχικά ανεξάρτητα και έπειτα σε συνεργασία έτσι ώστε η συμφωνία στην κατηγοριοποίηση των δεδομένων να είναι απόλυτη. Στην παρούσα έρευνα, τα θέματα προκύπτουν από «κάτω προς τα πάνω» (επαγωγική προσέγγιση).

Αποτελέσματα

Σχετικά με τη συνεργασία των γονέων με τα παιδιά τους στα πλαίσια του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος, οι γονείς που συμμετείχαν στην έρευνα δηλώνουν ότι κυρίως «συνεργάζονται» με τα παιδιά τους σε αυτό το μάθημα, αν και αναφέρθηκε και η κατηγορία «δεν συνεργάζομαι» από δύο γονείς (Ερ 1), «συχνά» ή και «σπάνια» (η πιο συχνή κατηγορία) (Ερ 2). Η συνεργασία αυτή, όπως σκιαγραφείται από τις απαντήσεις των γονέων στις Ερωτήσεις 3 & 4, περιλαμβάνει, συνεργασία για «διάβασμα», για «επεξηγήσεις» όταν το παιδί «δεν έχει καταλάβει κάτι», για «απαντήσεις σε απορίες», για «αναζητήσεις άγνωστων λέξεων», για «αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο», για «ζωγραφιά», και για «εργασία» (που έχει βάλει η δασκάλα/ ο δάσκαλος στο σπίτι). Απαντήσεις που επίσης αναφέρθηκαν όπως «*δεν θα πάμε να κάνουμε κάποιο πείραμα ή να βγούμε έξω*» (Γ5), «*σε αυτό το μάθημα δεν χρειάστηκε ποτέ να κάνουμε ένα πρότζεκτ κάτι*» (Γ11) και άλλες, δείχνουν ότι η συνεργασία γίνεται με βάση το σχολικό εγχειρίδιο και το συνοδευτικό τετράδιο εργασιών. Οι περισσότεροι γονείς δήλωσαν ότι είναι «ικανοποιημένοι» από τη συνεργασία αυτή (Ερ. 5). Δεν ανέφεραν κάποια προβλήματα ή εμπόδια σχετικά με αυτή τη συνεργασία όταν ρωτήθηκαν, πέραν δύο απαντήσεων που αφορούσαν ότι «*(το παιδί) γκρινιάζει πολύ όταν έχει να κάνει κάτι, όμως τα κάνει*» (Γ12) και ότι «*τις περισσότερες φορές (το παιδί) μου λέει ότι βαριέται Δεν το διαβάζει με χαρά*» (Γ3) (Ερ. 6). Δεν εξέφρασαν κάποια άποψη για το πώς θα ήθελαν να γίνεται αυτή η συνεργασία (Ερ. 7). «*Με τον ίδιο τρόπο*» (Γ5) θα ήθελαν να συνεχίσει.

Σχετικά με τη συνεργασία των γονέων με τους εκπαιδευτικούς στα πλαίσια του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος, οι γονείς που συμμετείχαν στην έρευνα δηλώνουν κυρίως ότι «δεν συνεργάζονται» με την/τον εκπαιδευτικό (Ερ. 8). Δεν υπάρχει συνεργασία γιατί όπως προκύπτει από την έρευνα, είτε οι γονείς δεν την αποζητούν είτε γιατί δεν έχει ζητηθεί από τον/την εκπαιδευτικό. Ενδεικτικές είναι οι απαντήσεις: «*Εγώ δεν συνεργάζομαι με τον δάσκαλο, δεν έχουμε καμία σχέση.*» (Γ1), «*Δεν χρειάστηκε να συνεργαστούμε γιατί δεν μας ζητήθηκε σε αυτό το μάθημα.*» (Γ3), «*Να συνεργαστώ γιατί; θα τον ρωτήσω για την*

πρόοδο του παιδιού, αν υστερεί κάπου. Ως εκεί.» (Γ4), «*Δεν υπάρχει συνεργασία, αλλά δεν έχουμε και κάποιο θέμα, ίσα ίσα. Αν θα πάω να ρωτήσω την δασκάλα θα ρωτήσω πρώτα για τα άλλα μαθήματα.*» (Γ6). Άρα αυτή η συνεργασία δεν έχει κάποια συχνότητα (Ερ 9). Δύο μόνον γονείς που συμμετείχαν στην έρευνα ανέφεραν στις Ερωτήσεις 10 & 11 ότι «συνεργάζονται» με τον/την εκπαιδευτικό όταν είναι το παιδί να κάνει κάποια σχετική εργασία στο σπίτι και χρειάζεται να συλλεχθεί υλικό για αυτήν. Ως μορφή συνεργασίας επίσης, αναφέρθηκε και η επικοινωνία, κυρίως για την πρόοδο των παιδιών, «μέσω εφαρμογής ή μέσω email» (Γ2). Οι γονείς όμως δηλώνουν ότι «είναι ικανοποιημένοι» με αυτό το επίπεδο της συνεργασίας (Ερ 12), δηλ. την απουσία ουσιαστικής συνεργασίας, και δεν αναφέρθηκε κάποιο πρόβλημα ή εμπόδιο στη μεταξύ τους συνεργασία (Ερ 13). «*Μια χαρά είναι ο εκπαιδευτικός.*» (Α8), «*Είναι όλα κομπλέ.*» (Γ6). Στις ερωτήσεις 14 & 15, οι γονείς που συμμετείχαν στην έρευνα δηλώνουν ότι «δεν υπάρχει επιθυμία» για μια τέτοια συνεργασία. Ενδεικτικές είναι οι απαντήσεις: «*Δεν θέλω να συνεργαστώ, και νομίζω ότι δεν υπάρχει λόγος. Το παιδί μου πρέπει, όχι εγώ.*» (Γ1), «*Όσο αφορά τον δάσκαλο, δεν θα ήθελα εμείς οι γονείς να συνεργαζόμαστε σε σχέση με το μάθημα. Ο δάσκαλος είναι στο σχολείο και ξέρει να κάνει την δουλειά του πιστεύω. Οπότε εμείς δεν μπορούμε να ανακατευόμαστε στην δουλειά του.*» (Γ4). Δεν υπήρχε τέλος κάποια πρόταση για τη βελτίωση αυτής της συνεργασίας, πέρα από την «καλύτερη επικοινωνία» που «*φαντάζομαι θα βοηθούσε περισσότερο*» (Γ12).

Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης αναδεικνύουν ότι η συνεργασία των γονέων με το παιδί στα πλαίσια του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος είναι συχνή. Περιορίζεται όμως στο διάβασμα και στη βοήθεια στις σχετικές με το μάθημα εργασίες που ανατεθεί στα παιδιά. Τα αποτελέσματα επίσης αναδεικνύουν ότι οι γονείς δεν συνεργάζονται με την/τον εκπαιδευτικό στα πλαίσια του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος. Η γονεϊκή εμπλοκή συνεπώς κρίνεται ως χαμηλού επιπέδου. Αξιοσημείωτο είναι όμως ότι οι γονείς φαίνεται να είναι ικανοποιημένοι με αυτό και δεν εκφράζουν κάποια πρόταση για το πώς θα μπορούσε αυτή η εμπλοκή να αναβαθμιστεί. Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης δεν μπορούν να γενικευτούν λόγω του μικρού αριθμού συμμετεχουσών/όντων, ωστόσο, παρέχουν ουσιαστικές πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο οι γονείς βλέπουν τη συνεργασία τους με τα παιδιά τους και τους εκπαιδευτικούς στα πλαίσια του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος και αυτές υποδεικνύουν το δρόμο για την ενίσχυση αυτής της συνεργασίας.

Βιβλιογραφία

Ναούμ, Έ. (2014). *Η συνεργασία σχολείου-οικογένειας επιχειρώντας τη συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία στο πλαίσιο του αειφόρου σχολείου. Μια έρευνα δράσης σε νηπιαγωγείο*. [Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή], ΕΚΠΑ, Τ.Ε.Α.Π.Η., Αθήνα.

Πυργιωτάκης, Ι.Ε. (2011). *Εισαγωγή στη παιδαγωγική επιστήμη*. Ελληνικά Γράμματα.

ΦΕΚ 3023/Β/8-5-2023. *Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα Μελέτη Περιβάλλοντος στις Α', Β', Γ' και Δ' τάξεις Δημοτικού Σχολείου*. Ελληνική Κυβέρνηση.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, *3*(2), 77-101. https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa

Hoover-Dempsey, K. V., Walker, J. M., Sandler, H. M., Whetsel, D., Green, C. L., Wilkins, A. S., et al. (2005). Why do parents become involved? Research findings and implications. *The Elementary School Journal, 106*(2), 105-130. https://doi.org/10.1086/499194

Paccaud A, Keller R, Luder R, Pastore G and Kunz A (2021) Satisfaction with the Collaboration Between Families and Schools – The Parent's View. *Frontiers in Education, 6*, 646878. https://doi.org/10.3389/feduc.2021.646878